

25.16x33.18	1	10	עמוד	מערב השבוע - עסקים	09/2026	99023490-6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

הציונות היא סטארט אפ :

חשבון, בבקשה ניר קיפניס

הציונות היא סטארט-אפ

הרצל חלם על "חברה חדשה" ויצאה לנו חברת הזנק ■ הנביא יחזקאל חלם על תל אביב - והחלוצים של אחוזת בית הגשימו את החלום ■ מגילת העצמאות היא התוכנית העסקית הנפלאה ביותר שנכתבה אי פעם ■ והסיבה הטובה ביותר להישאר אופטימי

בוודאי שכן! כי אין מנכ"ל שלא יודע שעסק מצליח מקורו בחלום, חלום שיוזמים מעבדים לחזון ועובדים מלאי תקווה הופכים לשורת רווח. אוטופיה? אולי – אבל אפילו על דרך השלילה: טלו מבני האדם חלומות, חזון ואת התקווה להוציאם אל הפועל – וחיסלתם לא רק את עולם העסקים כי אם את התרבות האנושית כולה.

וכך, על דרך השלילה אני מונה כאן מדי שבוע את חטאי מקבלי ההחלטות, ולעיתים את חטאינו שלנו כצרכנים: מקטר על יוקר המחיה, על רמיסת החינוך וההשכלה, על תגמולים למשתמשים ולבטלנים – ודווקא משום שזה מה שאני עושה במשך 51 שבועות בשנה, הרי שדווקא בסוף השבוע הזה, ערב ראש השנה התשפ"ו, אני כאן כדי לומר: אני מאמין.

אני מאמין באמונה שלמה במדינה שכמוה כסטארט-אפ, בחלום, בחזון ובתקווה שעוד יהיה טוב בארץ ישראל. אני מאמין במעשה שמקורו בתפילה ובהשראה שמקורה בחלום. לא בכדי נכתב במגילת העצמאות כי מדינת ישראל "תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל". LIBERTE, EGALITE, FRATERNITE (חופש, שוויון, אחווה) ברוח המהפכה הצרפתית, עם חזון הנביאים – איזה יופי של תוכנית עסקית!

לכן, מתוך אמונה בצור ישראל (אם לשאול עוד משפט ממגילת העצמאות), אני מלא תקווה, אפילו אחרי שלוש שנים של מלחמה, שלוש שנים מלאות בכל אותם מרעין בישין שיצאו מתיבתה של פנדורה, בטור היחיד בשנה שאפשר לסיים בצמד המילים שאותו שמעתם והשמעתם ודאי לא מעט השבוע: שנה טובה! ■■■

נריץ את העלילה קדימה – ובעצם גם קצת לאחור. לאחר, כי בספר יחזקאל (פרק ג', פסוק ט"ו) נכתב: "זאבוא אל הגולה תל אביב היושבים אל נהר כבר ואשב המה יושבים שם". ועכשיו קדימה, כי בשנת 1902 חיפש הסופר נחום סוקולוב שם הולם לאוטופיה ההיא של הרצל, שאותה תרגם לעברית, נזכר במקור התנ"כי ובפירוש השם אלטוני לנד בגרמנית – ארץ ישנה חדשה – ויצא לו הקופי של המאה: תל אביב, שם שמחבר בין תל עתיקות לאביב, העונה המסמלת פריחה והתחדשות.

סטארט-אפ ניישן

עוד שמונה שנים חלפו, והנה ב־1910 אימצו אנשי אחוזת בית את השם שהגה סוקולוב כשם המעורבן לשכונה הקטנה שהקימו על החולות מצפון ליפו, היום מטרופולין שמבחינות רבות מתחרה בהצלחה בגדולות והחשובות שבערי תבל.

הנה כי כן פנטזיה הולידה חזון, תפילה הולידה מעשה, תקווה הייתה לעיר שוקקת שהייתה למרכז של מדינה שעליה יכול היה דור ההורים והסבים שלנו רק לחלום.

שימו לב לכך שבניגוד למתחייב משמו של המוסף, בטקסט הזה לא נכתבה עדיין מילה אחת על עסקים... ואולי בעצם כן?

שנותר לאדם אפילו בשעה שחרב עליו עולמו. כל עוד יש לנו תקווה, יש לנו סיכוי לשפר את מצבנו.

אם לסגור את הדיון המיתי-ספרותי שהפלתי עליכם כאן, הרי שלא בכדי טבע דנטה אליגיירי, מחבר "הקומדיה האלוהית", בשערי הגיהנום את הכתובת: "אתם הבאים בשעריי, היוואשו מכל תקווה", ללמדנו שרק מקום שניטלה ממנו התקווה יכול להיחשב לגיהנום.

בין קודש לחול: כ־600 שנים אחרי דנטה, מחבר משורר בשם נפתלי הרץ אימבר את המילים לשיר שעתיד להפוך להמנון הלאומי של מדינת ישראל: "התקווה". עוד לא אברה תקוותנו", מבשרת אחת השורות החשובות בשיר שהיה להמנון – ולפחות בעיני האפיקורוס שלי, גם לתפילה של ממש.

תקווה למה? ובכן, על פי הטקסט המקורי – לשיבת ציון בימינו, תשוקה שהולידה את המפעל הציוני ואת מדינת ישראל.

במסמך מכונן אחר של הציונות, בערך באותן שנים, מסיים מחזאי ועיתונאי חולמני וצעיר בשם בנימין זאב הרצל את חיבורו האוטופי "אלטנוילנד" במשפט שבו הוא נפרד מהספר (בתרגום חופשי): "כל מעשינו מן החלום באו, וכל מעשינו סופם להיות לחלומות". רוצה לומר: אם נרצה אין זו אגדה – יכול להיות פה חלומי.

או ראשית ימי האדם והסגידה לכוחות עליונים, ניסו מחברי המיתוסים לפתור את אחת הסתירות הלוגיות הבסיסיות ביותר: אם האל הטוב ברא למעננו עולם מושלם, מדוע החיים בו עלולים להיות קשים, רעים ומלאי אכזריות?

ליהודים יש את סיפור עץ הדעת, החטא הקדמון שרובץ על המין האנושי אחרי שחוה פותתה על ידי הנחש לטעום מפרי עץ הדעת, שכנעה את בעלה, אדם, לטעום ממנו – וכך גורשו השניים ממה שהיה גן עדן לחיים שבהם פרנסה נקנית בעמל ויוע וילדים באים לעולם בכאב.

ליוונים הקדמונים, שלהם היו 12 אלים אולימפיים (כלומר דיירי הר אולימפוס) ועוד לא מעט "סוכני משנה", יש את הסיפור היפה על פנדורה, שדומה במאפייניו לסיפור על חווה: פנדורה היא האישה הראשונה עלי אדמות, ולפיכך היא מקבלת מכל אל מתנה שאותה תוכל להוריש לצאצאיה. רק זאוס, מלך האלים, שמבקש נקמה על שגנבו ממנו את האש ונתנו את סודה לאדם, מעניק לה תיבה מלאה בכל הרע שבעולם. פנדורה מוזהרת שלא לפתוח לעולם את התיבה, אבל סקרנותה גוברת עליה – וכשהיא פותחת אותה, משתחררות ממנה כל הרעות החולות בעולמנו.

שירת התקווה

אלא שכאן לא תם הסיפור: פנדורה אחוזת האימה מבקשת לסגור את התיבה, אבל מגלה שכבר כמעט מאוחר מדי. למה רק "כמעט"? כי משהו היא בכל זאת מצליחה להציל: את התקווה. אותו רגש שהפך להיות הנשק היחיד

אני מונה כאן מדי שבוע את חטאי מקבלי ההחלטות, ולעיתים את חטאינו שלנו כצרכנים - ודווקא משום שזה מה שאני עושה במשך 51 שבועות בשנה, הרי שדווקא בסוף השבוע הזה אני כאן כדי לומר: אני מאמין

דגלי ישראל על רקע הכנרת והגליל. עוד יהיה פה טוב צילום: מיכאל גלעד, פלאש 90